

Henryk Rogacki
1942–2010

23 maja 2010 r., uczestnicząc w balu absolutoryjnym Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Szczecińskiego, zmarł niespodziewanie prof. dr hab. Henryk Rogacki, znany i powszechnie szanowany geograf ekonomiczny, związany z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetem Szczecińskim.

Profesor Rogacki urodził się 17 grudnia 1942 r. w Gdyni. Ojciec Telesfor i matka Władysława z domu Kaczmarek w warunkach powojennych często zmieniali miejsce zamieszkania, dlatego młody Henryk uczęszczał do kilku szkół podstawowych na terenie Pomorza Zachodniego. Kiedy w 1956 r. rodzina Rogackich osiadła w Poznaniu, pobierał dalsze nauki w Liceum Ogólnokształcącym nr 4, które ukończył w roku 1961.

W tym samym roku rozpoczął studia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na kierunku geografia. W okresie studiów rozbudzone zostały Jego zainteresowania geografią ekonomiczną. Początkowo wydawało się jednak, że swe przyszłe życie zawodowe wiąże ze szkolnictwem średnim. Już na ostatnim roku studiów, w 1965 r., podjął pracę nauczyciela geografii w poznańskim Liceum Ogólnokształcącym nr 4 – szkole, którą ukończył cztery lata wcześniej. Wówczas jeszcze nie podejrzewał, że zostanie nauczycielem akademickim. Nie ukrywał, że był nieco zaskoczony, gdy promotor jego pracy magisterskiej, prof. Zbyszko Chojnicki, zaproponował mu stanowisko asystenta na UAM.

W latach 1966–1967 Henryk Rogacki odbył asystenckie studia przygotowawcze, by od 1967 r. objąć stanowisko asystenta. W 1969 r. awansował na starszego asystenta i pozostał nim do 1975 r., w którym obronił pracę doktorską. W latach 1975–1989 był zatrudniony na stanowisku adiunkta. Po zatwierdzeniu stopnia doktora habilitowanego, w 1989 r. objął stanowisko docenta, a w 1994 r. – profesora nadzwyczajnego. W 2002 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk o Ziemi, by 6 lat później objąć stanowisko profesora zwyczajnego. Równoległe z pracą na UAM, od 1998 r. był zatrudniony na Uniwersytecie Szczecińskim.

Zainteresowania naukowe Profesora Rogackiego obejmowały przede wszystkim trzy grupy zagadnień:

1. Struktura przestrzenna i procesy zachodzące w gospodarce Polski w ujęciu regionalnym i lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu;

2. Zastosowanie nowych wskaźników i metod ilościowych w badaniach przestrzenno-ekonomicznych;
3. Procesy rozwoju społeczno-ekonomicznego świata.

Pierwsza grupa zagadnień stanowiła podstawowy nurt badań H. Rogackiego. Problematyce struktury przestrzennej przemysłu i jego roli w gospodarce kraju były poświęcone Jego prace zarówno doktorska, jak i habilitacyjna. Rozprawa doktorska, zatytułowana *Uprzemysłowienie jako czynnik urbanizacji (na przykładzie regionu poznańskiego)*, napisana została pod kierunkiem prof. Zbyszka Chojnickiego i obroniona w 1975 r. Rok później opublikowano ją w formie książkowej, zaś w 1977 uzyskała nagrodę Ministra. W pracy tej autor skupił się na analizie statystycznej i pomiarze zależności między uprzemysłowieniem a urbanizacją, ukazując jednocześnie zróżnicowanie przestrzenne tych procesów. Była to jedna z pierwszych prac naukowych, która wykazała występowanie kolejnych faz sprzężeń między uprzemysłowieniem a urbanizacją oraz wpływ przemysłu na różnicowanie się struktury funkcjonalnej obszarów. Pracę habilitacyjną dr. Henryka Rogackiego pt. *Czynniki koncentracji przemysłu w Polsce* opublikowano w 1988 r. Autor wykazał w niej m.in., że podstawową rolę w procesie koncentracji polskiego przemysłu w okresie powojennym odgrywały czynniki zewnętrzne, przede wszystkim zasoby siły roboczej i rynek zbytu, w mniejszym stopniu zagospodarowanie transportowe. W innych publikacjach prof. Rogacki analizował zagadnienia struktur gałęziowych i przestrzennych przemysłu w skali lokalnej, regionalnej i krajowej, problemy teoretyczne lokalizacji i rozmieszczenia przemysłu, powiązania lokalne i międzyregionalne oraz procesy transformacji gospodarki polskiej.

Badania dotyczące drugiej grupy zagadnień wpisywały się w specyfikę poznańskiej szkoły geografii ilościowej. Do najważniejszych w Jego dorobku należały publikacje dotyczące podstaw metodologicznych i procedury wykorzystania regresji wielokrotnej w geografii. W innych, jak to sam określał, „dominowała problematyka poznawczo-empiryczna”. Jego prace dotyczyły m.in. wykorzystania wskaźników dywersyfikacji gospodarki, wskaźników podobieństwa strukturalnego i przekształceń strukturalnych oraz interpretacji wskaźnika skojarzenia geograficznego.

Procesy rozwoju społeczno-ekonomicznego świata także mieściły się w kręgu zainteresowań Profesora. Badania te dotyczyły m.in. przejawów zmniejszania się koncentracji potencjału przemysłowego na świecie, zmian struktury gałęziowej przemysłu, uwarunkowań jego koncentracji przestrzennej i finansowej oraz związków między wydobywaniem surowców mineralnych a poziomem rozwoju gospodarczego państw czy też między koncentracją potencjału gospodarczego i ludnościowego a eksportem.

Profesor Henryk Rogacki nie był typem naukowca-teoretyka i większą wagę przykładął do studiów empirycznych. Łącznie w swym dorobku miał 108 publikacji, w tym m.in. 2 monografie, 72 artykuły oraz 10 prac zbiorowych pod Jego redakcją (wśród nich podręcznik akademicki *Geografia społeczno-gospodarcza Polski*).

Był cenionym dydaktykiem, mówiącym o skomplikowanych procesach w przystępny sposób. Jego wykłady z geografii przemysłu, które prowadził przez wiele lat, były wysoko oceniane przez studentów. Wypromował ponad 220 magistrów geografii i gospodarki przestrzennej oraz 6 doktorów nauk o Ziemi w zakresie geografii.

Jego marzeniem, które traktował również jako swój obowiązek, było przekazanie kierownictwa Zakładu Gospodarki Przestrzennej komuś ze swoich wychowanków. Z tego wzglę-

du wspierał podopiecznych, motywując ich do jak najszybszego uzyskania samodzielności naukowej. Przedwczesna i niespodziewana śmierć pokrzyżowała jednak te plany.

Profesor Rogacki był dobrym organizatorem, co ułatwiało Mu pełnienie licznych funkcji na macierzystym uniwersytecie. W latach 1990–1993 był prodziekanem Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych, a w okresie 2005–2008 jego dziekanem. W latach 1996–1998 był zastępcą dyrektora Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, następnie od 1998 do 2005 r. pełnił funkcję jego dyrektora. Przez wiele lat kierował Zakładem Gospodarki Przestrzennej w tym Instytucie. Był ponadto członkiem Senatu uczelnianego, licznych komisji i zespołów oraz jednym ze współautorów opracowanej w 2009 r. strategii rozwoju UAM.

Działalność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska prof. Rogackiego nie zamykała się w murach uczelni. Był m.in. członkiem Komitetu Nauk Geograficznych PAN, Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, przewodniczącym Unii Szkół Gospodarki Przestrzennej oraz przewodniczącym Komisji Geograficzno-Geologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Pracował w radach redakcyjnych czasopism naukowych: *Polish Western Affairs*, *Quaestiones Geographicae*, *Bulletin of Geography – Socio-economic Series*. Wiele radości sprawiała Mu również działalność na rzecz Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej. Przez lata był członkiem Komitetu Okręgowego oraz Komitetu Głównego Olimpiady, corocznie uczestnicząc w geograficznych zmaganiach uczniów szkół średnich. Ponadto był jednym z inicjatorów działań na rzecz utworzenia z gospodarki przestrzennej odrębnej dyscypliny naukowej.

Charakterystyka sylwetki Profesora byłaby niepełna bez odwołania się do Jego cech osobowych. Wywierały one bowiem znaczny wpływ na to, co i jak robił oraz jak był postrzegany. Uchodził za człowieka zasadniczego, ściśle trzymającego się przyjętych reguł postępowania, a równocześnie był niezwykle skromny, serdeczny, służąc innym pomocą i radą w wielu sytuacjach zawodowych i prywatnych. Cechowała Go też wyjątkowa zdolność poszukiwania kompromisu oraz łagodzenia konfliktów. Zapewne wpływała na to harmonia między życiem rodzinnym i zawodowym.

Profesor Rogacki pochowany został na cmentarzu parafii Matki Bożej Pocieszenia przy ul. Borówkowej w Suchym Lesie. Pozostanie na zawsze we wdzięcznej pamięci swoich uczniów i współpracowników.

Artur Bajerski, Tadeusz Stryjakiewicz

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM, Poznań

Wybrane publikacje Henryka Rogackiego

Związanie geograficzne gałęzi przemysłu Polski w latach 1960–1970, Przegląd Geograficzny, 46, 4, 1974, s. 647–659.

Uprzemysłowienie jako czynnik urbanizacji (na przykładzie regionu poznańskiego), UAM, Seria Geografia, 14, Poznań 1976, 109 s.

Zastosowanie analizy regresji wielokrotnej w geografii, [w:] *Analiza regresji w geografii*, red. Z. Chojnicki, PAN Oddział w Poznaniu, Poznań 1980, s. 15–23.

Czynniki koncentracji przemysłu w Polsce, UAM, Seria Geografia, 41, Poznań 1988, 145 s.

- Wykorzystanie regresji wielokrotnej do identyfikacji czynników kształtujących charakter obiektów przestrzennych*, [w:] *Problemy metodologiczne analizy przestrzennej w geografii społeczno-ekonomicznej*, red. T. Czyż, UAM, Seria Geografia, 38, Poznań 1988, s. 119–132.
- Rola przemysłu w kształtowaniu warunków życia ludności*, Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, 153, Warszawa 1991, s. 117–150.
- Links of Polish regions with foreign markets in the years 1994–1998*, [w:] *Polish Economy in Transition: Spatial Perspectives*, red. J.J. Parysek i T. Stryjakiewicz, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2000, s. 41–49.
- Regions of growth and stagnation in Poland; changes in agriculture, industry and international markets* (współautor B. Głębocki), *European Urban and Regional Studies*, 9, 1, 2002, s. 91–97.
- (red.) *Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2002.
- (red.) *Problemy interpretacji wyników metod badawczych stosowanych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2003.
- Large industrial enterprises in Poland: changes in the regional pattern*, *Quaestiones Geographicae*, 25, 2006, s. 53–59.
- Polish industry in the transformation period*, [w:] M. Czerny (red.), *Poland in the Geographical Centre of Europe: Political, Social and Economic Consequences*, Nova Science Publisher, New York 2006, s. 89–114.
- (red.) *Geografia społeczno-gospodarcza Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

Jadwiga Warszyńska
1925–2011

Nauka polska poniosła bolesną i niepowetowaną stratę. 19 sierpnia 2011 r. zmarła tragicznie Profesor Jadwiga Warszyńska, emerytowany profesor zwyczajny w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, długoletni wicedyrektor Instytutu Geografii UJ i kierownik Zakładu Geografii Turyzmu w tymże Instytucie, członek Komisji Geografii Turyzmu Międzynarodowej Unii Geograficznej, członek Komisji Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Jadwiga Warszyńska urodziła się 18 lipca 1925 r. w Tarnowie, w rodzinie nauczycielskiej. Studia wyższe odbyła w latach 1947–1952 na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tytuł magistra filozofii otrzymała broniąc pracy pt. *Więź przestrzenno-społeczna w Krakowie*. Stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych nadała Jej Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ w roku 1961 na podstawie rozprawy zatytułowanej *Rozwój sieci komunikacyjnej w województwie krakowskim*. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w 1974 r. na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej pt. *Ocena zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb turystyki*. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego otrzymała w 1983, a profesora zwyczajnego – w 1989 r.

W latach 1951–1954 Jadwiga Warszyńska pracowała jako nauczycielka w Liceum Pedagogicznym w Tarnowie, ale już od 1958 r. była związana z Instytutem Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie została zatrudniona po odbyciu studiów aspiranckich na Uniwersytecie Warszawskim i na Uniwersytecie Jagiellońskim (1954–1958).

Opublikowany dorobek naukowy Jadwigi Warszyńskiej, obejmujący między innymi 6 książek autorskich, kilka książek pod redakcją naukową i ponad 100 artykułów, to plon ponad 50-letniego trudu badacza znanego z niezwyklej dokładności i erudycji naukowej. Składają się nań jednak również liczne prace niepublikowane (studia, analizy, opracowania metodyczne), wykonane na zlecenie instytucji naukowych i administracji państwowej¹.

Przedmiotem badań Profesor Jadwigi Warszyńskiej w początkowym okresie Jej działalności naukowej była geografia transportu i usług. Problematyki tej dotyczy szereg studiów regionalnych o charakterze analitycznym (w tym również rozprawa doktorska), a także opracowań syntetycznych zmierzających do typologii i klasyfikacji przestrzennej.

Od drugiej połowy lat 1960. główną dziedziną zainteresowań Jadwigi Warszyńskiej stała się geografia turystyki. Prace z tego zakresu to studia metodologiczno-teoretyczne, w tym dotyczące ilościowych metod oceny środowiska przyrodniczego na potrzeby turystyki oraz opracowania monograficzne różnych obszarów Polski, a zwłaszcza Krakowa i Karpat. Na szczególną uwagę zasługują studia teoretyczno-metodologiczne, które odnoszą się zarówno do teorii geografii turystyki jako młodej dyscypliny geograficznej, jak i do konkretnych rozwiązań metodologicznych. Te ostatnie dotyczyły najczęściej ilościowej oceny zasobów środowiska przyrodniczego dla turystyki. Wśród nich umieścić należy również rozprawę habilitacyjną, w której Autorka przedstawiła propozycję metody polegającej na zastosowaniu modelu matematycznego do oceny atrakcyjności poszczególnych elementów środowiska w skali miejscowości. Syntezą dorobku metodologiczno-teoretycznego Profesor Warszyńskiej jest książka pt. *Podstawy geografii turystyki* napisana wspólnie z Antonim Jackowskim. Przedstawiona w latach 1980. zmodyfikowana koncepcja geografii turystyki autorstwa Jadwigi Warszyńskiej spotkała się z zainteresowaniem ośrodków zagranicznych, czego dowodem było zlecenie opracowania informacji na ten temat przez Komisję Geografii Turystyki Międzynarodowej Unii Geograficznej (MUG) (publikacja w czasopiśmie *GeoJournal*). Duży udział w dorobku naukowym Profesor Warszyńskiej mają także opracowania regionalne, w których przeważają ujęcia kompleksowe. Syntezą prac o takim charakterze jest między innymi metodyczne studium zawierające próbę określenia stopnia rozwoju funkcji turystycz-

¹ Szczegółowy wykaz publikacji i opracowań w: *Turystyka*, 1996, 5, 2, s. 13–20.

nej polskich Karpat. Jadwiga Warszyńska była też autorką licznych haseł o tematyce komunikacyjnej i turystycznej do słowników (WSP 1982, PWN 1983), a także map – do atlasów wojewódzkich (krakowskiego 1979, bielskiego 1981, tarnowskiego 1988) i miasta Krakowa (1988).

Odrębną sferą działalności naukowej Profesor Warszyńskiej było inicjowanie i organizowanie przez Nią badań oraz opracowań zbiorowych, które miały zarówno charakter monografii regionalnych, jak i podręczników akademickich. Ważne miejsce w Jej dorobku naukowym zajmują: obszernie studium monograficzne pt. *Województwo tarnowskie* (Ossolineum, 1988), którego była redaktorem i współautorem oraz dwutomowy podręcznik, zatytułowany *Geografia turystyczna świata* (PWN 1994, 1995, 1997, 2000), pierwszy w światowej literaturze przedmiotu o tak szerokim zakresie merytorycznym. To ostatnie dzieło powstało z inspiracji Jadwigi Warszyńskiej, ona też je redagowała. Kierowała również pracami nad *Monografią turystyczną Karpat*, której pierwsza część, dotycząca Karpat Rumuńskich, ukazała się w 1988 r. W połowie roku 1995 pod Jej redakcją ukazała się pierwsza w literaturze bardzo obszerna monografia Karpat pt. *Karpaty Polskie – przyroda, człowiek i jego działalność*. Jadwiga Warszyńska była także jej inicjatorem i autorem koncepcji opracowania. Jest to bez wątpienia najważniejsze kompleksowe opracowanie Karpat, jakie ukazało się w poprzednim stuleciu.

Aby obraz osiągnięć Profesor Warszyńskiej w zakresie prac redakcyjnych uczynić pełnym, należy wymienić Jej wydawniczy projekt *Atlasu turystyki Polski* (zaniechany z przyczyn natury finansowej). Jadwiga Warszyńska była też redaktorem Zeszytów Naukowych UJ – Prac Geograficznych (seria Geografia Ekonomiczna). Uczestniczyła ponadto w pracach komitetów redakcyjnych wielu wydawnictw. Były to między innymi: *Folia Geographica. Series Geographica-Oeconomica* (Komisja Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie), *Turyzm* (Uniwersytet Łódzki) oraz *Problemy Turystyki* (Instytut Turystyki).

Jako geograf turystyki Profesor Jadwiga Warszyńska zajmuje w kraju pozycję pionierską. Jej prace, cytowane przez licznych autorów, zyskały również uznanie za granicą.

Była też twórczynią krakowskiej szkoły geografii turystyki oraz pierwszej w Polsce specjalności dydaktycznej z geografii turystyki. Swą ponad 50-letnią działalność nauczycielską, która zaczęła się od zajęć profesora szkolnego, a skończyła tytułem naukowym profesora na Uniwersytecie Jagiellońskim, traktowała nie tyle jak obowiązek, ile jak przywilej i powołanie. Jej owocem są pokolenia seminarzystów, którzy pod kierunkiem Profesor Warszyńskiej pisali swe prace magisterskie (około 300), a także doktorzy, nad którymi sprawowała życzliwą promotorską opiekę.

Przez 10 lat (1974–1984) Jadwiga Warszyńska pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Geografii UJ, w tym przez 7 (1974–1981) wicedyrektora ds. dydaktyczno-wychowawczych. W okresie 1979–1994 była też kierownikiem Zakładu Geografii Turystyki.

Profesor Jadwiga Warszyńska była członkiem Komisji Nauk Geograficznych Oddziału PAN w Krakowie, członkiem Rady Naukowej Instytutu Turystyki oraz zespołu doradczego tegoż Instytutu. Wchodziła w skład zespołów doradczych przy Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym w Krakowie, Biurze Rozwoju Krakowa oraz Urzędzie Wojewódzkim w Nowym Sączu. Pracowała społecznie w Polskim Towarzystwie Geograficznym jako przewodnicząca Komisji Geografii Turystyki (1977–1993).

Za działalność naukową otrzymała cztery Nagrody Ministra NSzWiT. Była też wielokrotnie wyróżniana Nagrodami Rektora UJ. Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984) oraz Złotym Krzyżem Zasługi (1976), a za działalność w Polskim Towarzystwie Geograficznym otrzymała Złotą Odznakę PTG (1985).

Pracowita, niezwykle aktywna, zawsze pełna inicjatyw, mająca zdolności organizacyjne i łatwość nawiązywania kontaktów naukowych, pomysłodawczyni i animatorka wielu ważnych projektów badawczych i cennych prac zespołowych, w społeczności akademickiej, cieszyła się Profesor Warszzyńska powszechnym szacunkiem i autorytetem moralnym.

Odeszła od nas wybitna badaczka i nauczyciel akademicki, człowiek mądry, dobry i prawy, lecz przy tym skromny i wiele od siebie wymagający, a życzliwy innym. Odszedł od nas ktoś, kogo szanowaliśmy, ceniliśmy i kochaliśmy. Pozostanie po Niej wdzięczna pamięć tych, którzy Ją znali.

Antoni Jackowski, Włodzimierz Kurek

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Henryk Rochnowski
1947–2011

W dniu 13 kwietnia 2011 r. zmarł w Toruniu dr hab. Henryk Rochnowski, profesor nadzwyczajny UMK, geograf specjalizujący się w problemach geografii przemysłu i transportu, ceniony nauczyciel akademicki, oddany społecznik i popularyzator wiedzy geograficznej, zwłaszcza w ramach Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

Profesor H. Rochnowski urodził się w 1947 r. w Bydgoszczy, gdzie też ukończył liceum ogólnokształcące. W latach 1964–1969 studiował geografię w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, którą ukończył stopniem magistra geografii pod kierunkiem dr E. Kwiatkowskiej. Po krótkiej pracy w toruńskiej Geofizyce, od 1970 r. aż do śmierci związał się z Instytutem Geografii UMK. W 1975 r. został doktorem nauk geograficznych po obronie rozprawy: *Toruński ośrodek przemysłowy* i w 1990 r. doktorem habilitowanym na podstawie pracy habilitacyjnej pt.: *Zróźnicowanie struktury gałęziowej i przestrzennej przemysłu miast i terenów wiejskich obszaru Dolnej Wisły*. Od 1991 r. był profesorem nadzwyczajnym UMK.

W Uniwersytecie im. M. Kopernika pełnił odpowiedzialne funkcje, m.in.: prodziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, kierownika Zaoczných i Podyplomowych Studiów

Geografii, kierownika Międzywydziałowych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych, i od 1998 r. kierownika Zakładu Geografii Ekonomicznej i Badań Regionalnych. Już w latach 1970. Profesor przyczynił się istotnie do rozwoju Zakładu Geografii Ekonomicznej, stworzonego przez prof. Marię Kielczewską-Zaleską i dr Eugenię Kwiatkowską.

Dorobek publikacyjny Profesora obejmuje ponad 130 pozycji, w tym 4 książki, rozprawy, artykuły, rozdziały w publikacjach zbiorowych, notatki, recenzje, sprawozdania oraz opracowania popularno-naukowe. Prowadzone przez Niego badania dotyczyły czterech grup problemowych: (1) geografii przemysłu i transportu, (2) geografii społeczno-ekonomicznej, (3) gospodarki przestrzennej oraz (4) dydaktyki geografii. Najbardziej znaczące pod względem teoretycznym i metodycznym były Jego badania z zakresu geografii przemysłu i transportu, prowadzone w skali krajowej i regionalnej, a także międzynarodowej (w Czechach, Niemczech, krajach nadbałtyckich). Na podstawie badań toruńskiego ośrodka przemysłowego, przemysłu regionu kujawsko-pomorskiego i obszaru Dolnej Wisły, dokonał teoretycznego postępu w wyjaśnianiu wpływu industrializacji na rozwój i wzrost gospodarczy, a także metodycznego – dzięki zastosowaniu relatywnych wskaźników technicznych i ekonomicznych w teorii lokalizacji przemysłu. Wiele prac poświęcił różnym problemom geografii ekonomicznej, zwłaszcza wpływowi przemian ustrojowych i transformacji systemowej na gospodarkę Polski i województwa kujawsko-pomorskiego, problemom restrukturyzacji przemysłu itp. Zagadnienia z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego rozwijał Profesor w ścisłym powiązaniu z potrzebami praktyki związanej z organizacją i zarządzaniem administracji rządowej i samorządowej. Wykonywał liczne ekspertyzy i opracowania dla wielu jednostek administracji i gospodarki, kierował pracami umownymi, grantami KBN itp. Część publikacji odzwierciedla doświadczenia dydaktyczne Profesora – np. rozdziały podręczników szkolnych nt. przemysłu, komunikacji i handlu zagranicznego. Do dziś wznawiany jest podręcznik dla szkół ponadpodstawowych – *Geografia społeczno-gospodarcza świata*, którego był współautorem. Recenzował prace habilitacyjne, doktorskie, wnioski o granty KBN itp.

W dorobku popularno-naukowym H. Rochnowskiego są przewodniki turystyczne, foldery geograficzne, a także hasła przeznaczone do encyklopedii i celów dydaktycznych. Wciąż w zastosowaniu jest Jego przewodnik geograficzno-historyczny po Toruniu i okolicach. Nie tylko dobrze służy zainteresowanym przeszłością miasta, ale także jest źródłem wiedzy o jego współczesności.

Należał do licznych towarzystw naukowych i organizacji. Przez wiele lat był członkiem Komisji Polityki Przestrzennej i Przekształceń Regionalnych oraz Zespołu Problemowego ds. Obszarów Miejskich i Metropolitalnych KPZK PAN. Był przewodniczącym Rady Naukowej Centrum Rozwoju Lokalnego i Regionalnego w Toruniu, członkiem towarzystw naukowych w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku. Aktywnie pracował w ramach Towarzystwa Krzewienia Świadomości Historycznej „Civitas”.

Profesor Rochnowski był niezwykle aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Geograficznego, od 1970 r. Był członkiem Zarządu Głównego PTG oraz współzałożycielem Komisji Geografii Przemysłu PTG. Jednak najaktywniej działał w Oddziale Toruńskim PTG, któremu przewodniczył przez pięć pełnych kadencji (od 1996 r.), a wcześniej członkiem zarządu, sekretarzem i wiceprzewodniczącym. W ramach PTG wygłaszał liczne referaty, prelekcje i odczyty dla członków i sympatyków toruńskiego Oddziału PTG, propagował wiedzę geograficzną w formie publikacji w Czasopiśmie

Geograficznym, Geografii w Szkole, Poznaj Swój Kraj itp. Zorganizował ponad 300 odczytów i prelekcji, około 30 warsztatów terenowych – w Toruniu, w kołach terenowych Oddziału PTG: we Włocławku, w Grudziądzu i Bydgoszczy, ale także w wielu regionach Polski i w kilku krajach Europy. W ramach PTG był przewodniczącym Okręgowych Olimpiad Geograficznych i Nautologicznych. W uznaniu Jego zasług dla Polskiego Towarzystwa Geograficznego w 1991 r. otrzymał Złotą Odznakę PTG, natomiast w 2008 r. zaszczytny Medal PTG.

Obok pracy naukowej i organizacyjnej Profesor cenił sobie wysoko pracę nauczyciela akademickiego. Można rzec, że był urodzonym pedagogiem, z talentem łatwej wymowy, często uzupełnianej humorystyczną puentą, zawsze jasnego i precyzyjnego formułowania myśli i ich przekazywania zarówno młodym kolegom naukowcom, jak i – przede wszystkim – studentom geografii. Przy wrodzonej pasji do nauczania był człowiekiem życzliwym, sprawiedliwym, oddanym geografii sercem i duszą. Jego seminaria magisterskie zawsze były oblegane przez studentów. Wypromował dwóch doktorów oraz ponad 300 magistrów geografii.

Za pracę naukową i organizacyjną był wielokrotnie nagradzany przez JM Rektora UMK oraz odznaczony m.in.: Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Medalem za Długoletnią Służbę, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Profesor H. Rochnowski do ostatnich dni życia związany był z toruńską uczelnią. Prowadził zajęcia dydaktyczne, planował przyszłość Zakładu i aktywnie włączał się w prace przy restrukturyzacji Instytutu Geografii. Nadal pisał prace naukowe i recenzował dorobek innych geografów. Odszedł w pełni sił twórczych i dlatego Jego śmierć, tak nagle, jest podwójną stratą dla naszego środowiska i całej polskiej geografii.

Jan Falkowski

Instytut Geografii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz

Ważniejsze publikacje Henryka Rochnowskiego

- Toruński ośrodek przemysłowy*, Studia Societatis Scientiarum Torunensis, IX, 2, PWN, Warszawa-Poznań-Toruń, 1978, 119 s.
- Struktura gałęziowa i przestrzenna przemysłu regionu dolnej Wisły*, Annales Universitatis Nicolae Copernici, Geografia, 15, 47, 1980, s. 95–117.
- Zarys przemian społeczno-gospodarczych Inowrocławia w latach 1945–1977*, [w:] M. Biskup, *Dzieje Inowrocławia*, t. 2, PWN, Warszawa-Poznań-Toruń, 1982, s. 231–288.
- Zróżnicowanie struktury gałęziowej i przestrzennej przemysłu miast i terenów wiejskich obszaru dolnej Wisły*, Rozprawy UMK, Toruń, 1990, 247 s.
- Miejskie ośrodki przemysłowe regionu dolnej Wisły*, Materiały i Sprawozdania WSP Kraków, 19, 1990, s. 77–90.
- Konflikty występujące między przemysłem a otoczeniem na przykładzie woj. toruńskiego*, Pomorze Nadwiślańskie, Biuletyn nr 7, Toruń, 1993, s. 38–51.
- Stan i perspektywy zagospodarowania rolniczo-przemysłowego makroregionu dolnej Wisły*, [w:] Z. Churski (red.), *Uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne zagospodarowania dolnej Wisły*, Wydawnictwo UMK, Toruń, 1993, s. 205–231 (współautor).

- Przemysł Bydgoszczy*, cz. I i II, Pomorze Nadwiślańskie, Biuletyn nr 8 i 9, 1994, s. 5–44 i 68–115.
- Toruń i region toruński (Studium geograficzno-historyczne)*, Centrum Rozwoju Lokalnego i Regionalnego w Toruniu, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Toruniu, Toruń, 1995, 112 s. + 3 mapy.
- Toruń. Przewodnik*, Oficyna Wydawnicza Turpress, Toruń, 1996, 104 s.
- Przemysł, Komunikacja, Handel zagraniczny*, [rozdziały w:] E. Świtalski, Z. Preisner (red.), *Geografia Polski, podręcznik dla szkół ponadpodstawowych*, Oficyna Wydawnicza Turpress, Toruń, 1996, s. 89–106; 136–146 i 147–151.
- Zmiana roli przemysłu w gospodarce narodowej oraz struktury własnościowej i wielkościowej przemysłu Polski*, [w:] J. Falkowski (red.), *Wybrane problemy geografii społeczno-ekonomicznej i zagospodarowania przestrzennego*, Wydawnictwo UMK, Toruń, 1996, s. 116–124.
- Przemysł. Komunikacja. Handel zagraniczny*, [rozdziały w:] Z. Preisner (red.), *Geografia społeczno-gospodarcza świata. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych*, Oficyna Wydawnicza Turpress, Toruń, 1997, s. 104–130; 131–144 i 145–149.
- Adaptacja polskiego przemysłu do gospodarki Unii Europejskiej*, [w:] M. Rzętała, T. Szczypek (red.), *Geografia w kształtowaniu i ochronie środowiska oraz transformacji gospodarczej Regionu Górnośląskiego*, t. 2, Wydawnictwo UŚ, Sosnowiec, 1998, s. 323–325.
- Niektóre kierunki, cele i uwarunkowania przemysłu Polski w okresie transformacji*, [w:] Z. Ziolo (red.), *Problemy transformacji struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Prace Komisji Geografii Przemysłu, 1, Warszawa-Kraków, 2000, s. 45–54.
- Zarys przemian gospodarki i infrastruktury technicznej Włocławka*, [w:] Włocławek. *Dzieje miasta, t. II, Lata 1918–1998*, Oficyna Wydawnicza WTN, Włocławek, 2001, s. 541–633.
- Zmiany strukturalne w przemyśle Polski w procesie integracji z Unią Europejską*, [w:] J. Rajman (red.), *Polska – Europa. Gospodarka. Przemysł*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków, 2001, s. 87–106.
- Inwestycje zagraniczne w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw w kontekście procesów globalizacyjnych*, [w:] J. Lach, M. Borowiec, T. Rachwał (red.), *Procesy transformacji społeczno-ekonomicznych i przyrodniczych struktur przestrzennych*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków, 2007, s. 548–560 (współautor).

Informacja dla Autorów

Przegląd Geograficzny publikuje oryginalne prace teoretyczne, metodologiczne i empiryczne (**niebędące typowymi przyczynkami ani wstępnymi wynikami badań, zwłaszcza empirycznych**) z zakresu szeroko pojmowanej problematyki geograficznej i przestrzennego zagospodarowania kraju. Zapraszamy Autorów do współpracy z naszym kwartalnikiem przez nadsyłanie wartościowych artykułów i notatek, materiałów dyskusyjnych, recenzji (w tym oprogramowania geograficznego) oraz sprawozdań. Przestrzeganie poniższych zaleceń formalnych usprawni prace redakcyjne i przyczyni się do szybszej publikacji nadsyłanych materiałów.

Uwagi ogólne. Złożenie przez Autora tekstu do Przeglądu Geograficznego oznacza, że **materiał nie jest przewidziany do druku w innym wydawnictwie**. Prosimy o przysyłanie materiałów w postaci elektronicznej, z powklejanymi rycinami i tabelami, w łatwym do odczytania formacie (Word, ew. PDF, ale wówczas prosimy dane o Autorze zamieszczać na osobnej stronie, a nie tytułowej artykulu) – w postaci, w jakiej zostaną przesłane do recenzji. Można także przesłać tekst w postaci wydruku komputerowego, w trzech egzemplarzach całości, łącznie z rycinami i tabelami. Tekst powinien być napisany zwięźle, ale jasno, w dowolnej wersji edytora MS Word for Windows i mieć następującą objętość: artykuł – 4000–6000 słów, wyjątkowo – jeśli temat tego wymaga – nieco dłuższy; notatka i materiał dyskusyjny – do 4000 słów; recenzja i sprawozdanie – 800–1200 słów. Powyższe objętości obejmują również piśmiennictwo, przypisy, streszczenie angielskie i tabele. Tekst powinien być wydrukowany jednostronnie z podwójną interlinią i szerokimi marginesami. Autorzy-obcokrajowcy proszeni są o nadsyłanie zweryfikowanych tekstów w języku angielskim, gdyż w tym języku będą publikowane ich prace.

Strona tytułowa. Na pierwszej stronie prosimy w kolejności umieścić: tytuł pracy w języku polskim, tytuł w języku angielskim, imię i nazwisko Autora(-ów), afiliację, adres(y), e-mail(e), zarys treści (nie dłuższy niż 100 słów), słowa kluczowe. Nie więcej niż sześć słów kluczowych, podanych w osobnym wierszu, powinno dotyczyć: jedno – tematu, jedno – obszaru, jedno – metody badawczej, oraz trzy inne. Dane Autora(-ów) nie powinny pojawiać się w innym miejscu pracy, gdyż jest ona anonimowo przesyłana do co najmniej dwóch recenzentów.

Tekst nie powinien zawierać wyróżnień ani podkreśleń. Śródtytuły, ograniczone do pierwszego i drugiego rzędu, można zaznaczyć ołówkiem na marginesie. Prosimy o ograniczenie liczby i objętości przypisów do niezbędnego minimum. Przypisy, numerowane kolejno, należy umieścić na osobnej kartce. W tekście opracowania, przy powoływaniu się na piśmiennictwo, należy podawać nazwisko autora oraz rok publikacji, np. (Nowak, 1999; Kowalski, 2000) lub według A. Nowaka (1999), a przy cytowaniu również numer strony, np. według A. Nowaka (1999, s. 5). W powołaniach na więcej prac tego samego autora, które ukazały się w tym samym roku podaje się: (Bunge, 1987a, b). W przypadku wspólnej publikacji dwóch autorów podaje się: (Marshall i Wood, 1995), a trzech i więcej autorów: (Ford i inni, 1996). W wykazie piśmiennictwa, jednakże, należy podać wszystkich autorów. Konieczna jest pełna zgodność nazwisk i roku publikacji w tekście i w wykazie piśmiennictwa.

Piśmiennictwo, ograniczone do literatury cytowanej, w porządku alfabetycznym, zamieszczone na osobnych kartkach, należy opracować bez skrótów, według poniższego wzoru:

- artykuły w czasopismach:
Grobelska H., 1999, *Plejstocen Białorusi*, Przegląd Geograficzny, 71, 4, s. 447–469.
- rozdziały w pracach zbiorowych:
Easton G., 1992, *Industrial network: a review*, [w:] B. Axelsson, G. Easton (red.), *Industrial Networks: A New View of Reality*, Routledge, London-New York, s. 3–27.
- serie wydawnicze:
Kielczewska-Zaleska M., 1956, *O powstawaniu i przeobrażaniu kształtów wsi Pomorza Gdańskiego*, Prace Geograficzne, IG PAN, 5, Warszawa.

- książki, monografie:

Ebdon D., 1995, *Statistics in Geography*, Blackwell, Oxford, 2 wyd.

Kozłowski S. (red.), 1988, *Przemiany środowiska geograficznego Polski*, Ossolineum, Wrocław.

Mały słownik odmiany nazw własnych, 2002, red. A. Ciesłowska, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków.

- prace niepublikowane:

Szawłowska H., 1990, *Przemiany własnościowe w handlu*, Instytut Rynku Wewnętrznego i Konsumpcji, Warszawa, maszynopis powielony.

W przypadkach wątpliwych (np. Occasional papers) prosimy podawać wszystkie dane bibliograficzne.

Tabele powinny być opracowane podobnie jak w bieżących zeszytach kwartalnika, najlepiej w programach MS Word lub Excel. Każda tabela powinna zawierać zwięzły tytuł (w języku polskim i angielskim) i kolejny numer (u góry) oraz źródło danych (u dołu). Główna tabeli powinna być dwujęzyczna. Prosimy nie stosować edycji ramek, cieniowania wierszy i kolumn, itp.

Ilustracje. Fotografie powinny być wykonane na odpowiednim poziomie technicznym, a mapy – zgodnie z zasadami kartografii. Wykresy, diagramy i mapy, opisane jako ryciny, powinny mieć jednolitą numerację (numery rycin zaznaczone ołówkiem); tytułów nie należy umieszczać na rycinach. Objasnienia fotografii i rycin, w języku polskim i angielskim, powinny być umieszczone na osobnej kartce. Objasnienia legendy map (w jęz. polskim i angielskim) należy zamieścić na mapach, a nie w formie odsyłaczy. Wraz z artykułem lub notatką Autor dostarcza trzy egzemplarze kopii ilustracji, a gotowe do reprodukcji oryginały – dopiero po przyjęciu pracy do druku. Przy planowaniu wielkości rycin należy uwzględnić format kwartalnika (B5) i zmniejszenie ich podczas reprodukcji do podstawy 126 mm. Większe ryciny (na wklejkach) będą zamieszczane jedynie w wyjątkowych przypadkach. Po wykorzystaniu ilustracje zostaną zwrócone Autorowi tylko na specjalne życzenie.

W dołączonych rycinach linie nie powinny być cieńsze niż 0,3 punktu, a symbole i opisy muszą być czytelne także po zmniejszeniu. Preferowane programy to CorelDRAW!, Adobe Illustrator, Photoshop; wykresy mogą być opracowane w MS Excel, a czarno-białe również w MS Word. Ryciny opracowane w innych programach powinny być zapisane w formacie EPS lub TIFF (o rozdzielczości nie mniejszej niż 600 dpi). Prosimy o upewnienie się, czy konwersja nie spowodowała pogorszenia jakości rycin.

Streszczenie. Na osobnej kartce Autor powinien dostarczyć streszczenie w języku angielskim, o ile to możliwe, zweryfikowane przez *native-speakera*. Objętość streszczenia: około 2 strony (1000 słów). Osobno, na końcu tekstu, prosimy dołączyć zarys treści i słowa kluczowe przetłumaczone na język angielski, poprzedzone nazwiskiem Autora i tytułem artykułu – ten fragment potrzebny jest do celów bibliograficznych i należy go zapisać jako osobny plik.

Akceptacja materiału, zapis elektroniczny. Po uzyskaniu pozytywnych recenzji i wprowadzeniu ewentualnych poprawek do artykułu lub notatki, Autor dostarcza ostateczną wersję materiału wraz z oryginałami rycin. W przypadku materiałów dyskusyjnych, recenzji i sprawozdań Autor dostarcza wersję cyfrową równocześnie z wydrukiem. W każdym przypadku wersja drukowana musi być identyczna z zapisem elektronicznym.

Korekta ogranicza się tylko do poprawienia błędów technicznych. Wszelkie zmiany tekstu są kosztowne i dlatego prosimy Autorów o dostarczanie wyłącznie dopracowanych tekstów. Korekta powinna być wykonana i zwrócona do Redakcji niezwłocznie. Jeśli korekta nie zostanie zwrócona w ciągu 8 dni, wówczas wykona ją Redakcja.

Pozostałe uwagi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiestacji stylistycznej tekstów. W korespondencji z Redakcją prosimy o korzystanie z poczty elektronicznej (e-mail: l.kwiat@twarda.pan.pl). Po wydrukowaniu, Autor otrzymuje bezpłatnie 25 nadbitek artykułu, a po kilka egzemplarzy pozostałych materiałów.

Cena zł 40,-
w tym 5% VAT

Przegląd Geograficzny

Kwartalnik

Warunki prenumeraty poprzez RUCH SA

• Prenumerata krajowa

Wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe RUCH SA właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową – do 5 dnia miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

W Internecie [http:// www.prenumerata.ruch.com.pl](http://www.prenumerata.ruch.com.pl)

• Prenumerata opłacana w złotówkach ze zleceniem wysyłki za granicę

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela RUCH SA, Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; telefony: (022) 532 87 31, (022) 532 87 68; infolinia 0 800 120 029,

wpłaty na konto w banku PEKAO SA IV O. Warszawa,

Nr 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub kasa Oddziału.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w Banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty i rodzaj wysyłki (pocztą lotniczą czy zwykłą). Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% droższa od krajowej.

Terminy wpłat na prenumeratę zagraniczną:

do 20 XI na I kwartał roku następnego

do 20 V na III kwartał roku bieżącego

do 20 II na II kwartał roku bieżącego

do 20 VIII na IV kwartał roku bieżącego

• Dostawa zamówionej prasy następuje w sposób uzgodniony z zamawiającym.

*

Bieżące i poprzednie numery można nabyć w Dziale Wydawnictw IGiPZ PAN, ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa, e-mail: wydawnictwa.igpz@twarda.pan.pl, a także zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) w: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8; tel.: (22) 628 76 14 w. 102 dystrybucja@wdnpan.pl; www.publikacje-naukowe.pl

*

RUCH SA fulfills foreign customers' orders, starting from any issue in the calendar year:
tel.: 0 800 120 029, (+4822) 532 87 68, fax: (+4822) 532 87 31, (+4822) 532 87 32.

Our journal is also available through:

Foreign Trade Enterprise ARS POLONA

ul. Obrońców 25, 03-933 Warszawa, Poland

fax (+4822) 509 89 00

Indexed/Abstracted in: Bibliographie Géographique Internationale; Current Geographical Publication – Contents; GEOBASE.

<http://rcin.org.pl>